

ગફુરચાચા

—નવીન બેંકર

ગફુરચાચા મારા સાખપાડોશી છે. અમે મુસ્લીમ બહુમતીવાળા કોન્ડોમીનીયમ(ફ્લેટ)માં રહીએ છીએ. ઉપરના માળે બે મુસ્લીમ ફેમીલી અને બાજુમાં એક મુસ્લીમ ફેમીલી, ઉપરાન્ત ચોથા જોડકામાં અમે એટલે કે હું અને મારી પત્ની રહીએ. અમારી અને ગફુરચાચાની વચ્ચે એક કોમન દીવાલ છે. એક સાઈડની દીવાલ પર, બાથરુમ, ક્લોઝેટ અને સ્ટડીરુમ પર કોમન પાર્ટીશન છે. એટલે હું એને સાખપાડોશી કહું છું.

આ ગફુરચાચાનાં પત્નીનું નામ સકીનાચાચી. એમની પરીણીત દીકરીનું નામ ફરાહખાન અને હેન્ડસમ જમાઈનું નામ અબ્દુલ મજીદ. પણ એ પોતાને 'સલમાનખાન' તરીકે ઓળખાવે છે. એની પત્ની અને ઘરના સભ્યો પણ એને સલમાન તરીકે જ સમ્બોધન કરે છે. આમ તો મનેય એનું સાચું નામ ખબર જ ના પડત; પણ એક વખત મેલમેન (ટપાલી) ભુલથી એની ટપાલ મારા મેલબૉક્સમાં નાંખી ગયો અને એમાં 'ટેક્સાસ ડીપાર્ટમેન્ટ ઓફ પબ્લીક સેફ્ટી'ની અંગત નોટીસ હતી. એના પરથી મને ખબર પડી ગઈ. ફરાહ અને સલમાન યુવાન છે અને તેમને બે વહાલાં લાગે એવાં નાનકડાં સંતાનો છે. અમને ફરાહ અને સલમાન ઘણીવાર મદદરુપ થાય છે. પલંગ કે કબાટ ખસેડવાં હોય કે પાર્કિંગલોટમાંથી તેલનો ડબ્બો અને ચોખાની ગુણ ઘરમાં લાવવી હોય, ત્યારે સલમાન જ કામ લાગે. એ લોકો પોતાને અસલી મુસ્લીમ ગણાવે છે. 'અમે આગાખાની નથી. અમે તો હૈદ્રાબાદના 'સૈયદ' છીએ'. જેમ મારી પત્ની પણ પોતાને 'અસલી વૈષ્ણવ (મરજાદી)' ગણાવે છે તેમ. પાડોશી તરીકે લાગણીના સમ્બન્ધ ખરા; પણ રોટી-વહેવાર નહીં. ફરાહ કમ્પ્યુટર પ્રોગ્રામર છે અને સલમાન એન્જનીયર છે. બન્ને જોબ કરે છે. ગફુરચાચા અને સકીનાચાચી ઘરમાં જ રહે. બન્ને કાર ચલાવતાં નથી અને અંગ્રેજી પણ નથી શીખ્યાં- મારી પત્નીની જેમ જ.

હવે આટલી પુર્વભુમીકા પછી આપણે મુળ વાત પર આવીએ.

ગફુરચાચાને પહેલાં તો હું સલમાનનો બાપ સમજતો હતો, પછી ખબર પડી કે એ સલમાનનો સસરો છે અને એ ફરાહનો બાપ છે. દીકરી, માબાપને રાખે છે. ગફુરચાચાના ત્રણે દીકરા જુદાં જુદાં શહેરોમાં નોકરી કરે છે અને પોતાની પત્નીઓ સાથે અલગ રહે છે. અમેરીકામાં

ઘરડાં માબાપ સીટીઝન ન થયાં હોય ત્યાં સુધી એમને મેડીકલ, ફુડકુપન, સોશયલ સીક્યોરીટીના લાભો મળે નહીં. એટલે દીકરાઓને, માબાપનો 'ભાર' ઉઠાવવો પાલવે નહીં. અમદાવાદમાં પણ હું ઘણાં અપંગ ઘરડાં માબાપને ઓળખું છું કે જેમના દીકરા અને દીકરીઓ અમેરીકામાં ખાધેપીધે સુખી હોવા છતાં; અપંગ માબાપને બોલાવતાં નથી; કારણ કે એ લોકો આવે તો એમના પહેલાં ત્રણ કે પાંચ વર્ષનો ભાર તો સંતાનોએ જ ઉપાડવો પડે ને !

ગફુરચાચાને હું જતાં-આવતાં જોતો. ક્યારેક પાર્કિંગલોટમાં કારને અઢેલીને સીગરેટ ફુંકતા હોય તો ક્યારેક જમાઈની કારમાં મોહમ્મદ રફીનાં ગીતો સાંભળતા હોય. ક્યારેક મેલબોક્સ પાસેની ફુટપાથ પર, ગાર્બેજ કેન નજીક પલાંઠી વાળીને બેઠા હોય અને સીગરેટ ફુંકતા હોય. છ ફુટ બે ઈંચની ઉંચાઈ, સફેદ લાંબી દાઢી, ભરાવદાર સફેદ વાળ, અને મુસ્લીમ ડ્રેસમાં પ્રભાવશાળી વ્યક્તિત્વ ધરાવતા આ ચાચાને જોઈને, મારી મરજાદી પત્નીને બીક લાગે. એને એમાં કોઈ આતન્કવાદી દેખાય. અમે ૧૯૭૯ની સાલમાં, પહેલીવાર ન્યુયોર્ક આવેલાં ત્યારે પણ એને 'કાળીયાઓને' જોઈને ડર લાગતો. ટીવી પર બધા શોમાં ગુનેગારો મોટેભાગે કાળીયા જ હોય. એટલે એના મનમાં એવી વાત ઠસી ગયેલી.

ગફુરચાચા સવારમાં ઉઠીને, બહાર પરસાળમાં આરામખુરશી પર ટેલીફોન લઈને જમાવી દે અને એમના જેવા નવરા ડોસાઓ સાથે લાંબી લાંબી વાતો કરે-મોટેમોટેથી. આ પરસાળ શબ્દ ઘણાને નહીં સમજાય. અમારા કોન્ડોમીનીયમ(ફ્લેટ)માં અમારું ઘર, નીચેના ફ્લોર પર છે એટલે અમને પ્રવેશદ્વાર પાસે લોબી મળે. આ લોબી એટલે જ પરસાળ. મારી પરસાળમાં મારી પત્ની મારાં જુનાં મેગેઝીનો, પુસ્તકો, જુતાં, તુલસીનો છોડ, લીમડો ને એવું બધું મુકે છે. એટલે મારે માટે આરામખુરશી મુકવાની જગ્યા નથી. પણ મારા દીવાનખંડમાં સોફામાં બેઠાંબેઠાં, મને ગફુરચાચાની બુલંદ અવાજે થતી વાતો સાંભળાય. અસ્સલ હૈદ્રાબાદી ઉર્દુ લઢણમાં બોલાતી વાતો મીઠી લાગે. કોમેડીયન મહેમુદની ઘણી ફીલ્મોમાં એ ભાષા સાંભળવા મળતી હતી - ખાસ કરીને 'કુંવારાબાપ' ફીલ્મમાં. હ્યુસ્ટનના હૈદ્રાબાદી મુસ્લીમ ડોક્ટરો પણ એ ભાષા બોલતા હોય છે. હેરીસ કાઉન્ટીમાં ટેલીફોન માટે 'વોનેજ'ની સગવડ હોવાથી ચાચાની વાતો કલાક-દોઢ કલાક લાંબી ચાલે. એમની ઉંમરમાં પ્રાઈવસીની તો જરુર હોય જ નહીં ને ! હું વીશીષ્ટ લોકોની બોલીની મીમીકી સરસ કરી

શકું છું; એટલે મને આ વાતો ન્યુસન્સ નહોતી લાગતી. ગફુરચાચાને કારણે મને જીવંત પાડોશનો અહેસાસ થતો.

આટલા સારા સમ્બન્ધો હોવાં છતાં; મારી પુષ્ટીમાર્ગીય મરજાદી પત્નીની બીકે, મેં ક્યારેય એમના ઘરમાં પ્રવેશ નહોતો કર્યો.

બે ત્રણ દીવસથી ચાચાનો અવાજ નહોતો સંભળાયો. એટલે મને થયું કે ચાચા બીમાર તો નહીં પડ્યા હોય ને ! હોસ્પીટલાઈઝ તો નહીં થયા હોય ને !

મેં, એમના જમાઈ સલમાનખાનને ફોન કર્યો તો જાણવા મળ્યું કે ગફુરચાચા તો હૈદરાબાદ ગયા છે અને છ માસ પછી આવશે! સકીનાચાચી નથી ગયાં. ૭૩ વર્ષના ચાચા, ૬૫ વર્ષની પત્નીને મુકીને આટલા લાંબા સમય માટે ઈન્ડીયા કેમ ગયા? તો.. એમની સકીનાચાચીએ જવાબ આપ્યો કે : દીકરીનાં બે તોફાની બારકસોને સાચવવા માટે એમને અહીં રહેવું પડ્યું.

મેં સકીનાચાચીને કહ્યું, 'મારે મારી મરજાદી પત્ની સાથે ગમે તેટલા મતભેદો હોય; પણ હું એને આ ઉમ્મરે એકલી તો ઈન્ડીયા ન જ જવા દઉં. કોણ જાણે ક્યારે આ જીન્દગીની શામ કયા ખુણામાં ઢળી પડે !'

આ ચાચાની એક આડવાત કરી દઉં. મને ઝડપથી ચાલીને પાર્કીંગ લોટમાં કાર ચલાવતાં કે મોટેથી મોહમદ રફીસાહેબનાં દર્દીલાં ગીતોની ટેપ સાંભળતાં કે સીસોટીમાં એ ગીતોને વગાડતાં સાંભળીને ગફુરચાચાએ મને એકવાર કહેલું કે : 'તમે તો નવીનભાઈ હજી જુવાન છો, એટલે આ સીસોટી વગાડી શકો છો અને કાર ચલાવતા હોવાને કારણે તમારે ઘરમાંયે પુરાઈ રહેવું નથી પડતું એટલા નસીબદાર છો.' ત્યારે મેં એમને કહેલું : 'ચાચા મને તો ૭૭ વર્ષ થયા. હું જુવાન ક્યાં છું ?' ગફુરચાચાએ કહ્યું હતું : 'તો તો તમે મારાથી ચાર વર્ષ મોટા છો અને તમે મને ચાચા કહો છો? હવેથી માત્ર ગફુર જ કહેવાનું' પણ હું એમને ક્યારેય ગફુર ન કહી શક્યો.

હવે મને એમની ટેલીફોન પરની, બુલંદ અવાજે થતી વાતોનો અવાજ સંભળાતો નથી અને ખાલી ખાલી પાડોશનો અહેસાસ થયા કરે છે.

સલામ આલેકુમ, ગફુરયાયા !

—નવીન બેન્કર

સર્જક—સંપર્ક :

NAVIN BANKER

6606 DeMoss Dr. # 1003, Houston, Tx-USA-77074

Cell Phone : **713-818-4239** eMail : navinbanker@yahoo.com

Blog : navinbanker.gujaratisahityasarita.org

‘સન્ડે ઈ.મહેફીલ’ – વર્ષ: તેરમું – અંક: 392 –January 21, 2018

‘ઉંઝાજોડણી’માં અક્ષરાંકન: ઉત્તમ ગજ્જર - uttamgajjar@gmail.com

Have you ever visited : <http://www.gujaratilexicon.com> ?

More than **3,46,25,000** Gujarati Language lovers have visited

<http://www.gujaratilexicon.com>

More than **90,41,000** have visited Digital Bhagwadgomandal

<http://www.bhagwadgomandal.com>

More than **9,77,000** have visited Lokkosh

<http://lokkosh.gujaratilexicon.com>

More than **8,40,000** have visited Global-Gujaratilexicon

<http://global.gujaratilexicon.com>

